

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2011

Jiří Šebor

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta
Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Jiří Šebor

Organizovaný zločin v Japonsku

Organized Crime in Japan

V Praze 5. září 2011

vedoucí práce: Jan Sýkora

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu práce Janu Sýkorovi za trpělivé rady
a připomínky.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 5. září 2011

Podpis:

Anotace

Tato práce ve své první části popisuje historický vývoj japonského organizovaného zločinu od jeho počátků v období Tokugawa až po současnost. Ve své druhé části se soustředí na analýzu aktivit, kterými současný japonský organizovaný zločin získává prostředky pro svou existenci.

The first part of this thesis describes historical development of japanese organized crime since its beginning in the Tokugawa period until the present day. The second part analyses activities by which contemporary japanese organized crime obtains funds for its existence.

Klíčová slova

organizovaný zločin; Japonsko; jakuza; historie

organized crime; Japan; yakuza; history

1.	Úvod.....	7
2.	Historický přehled.....	9
2.1.	Předmoderní období.....	9
2.1.1.	Hatamoto jakko a mači jakko.....	9
2.1.2.	Tekija.....	10
2.1.3.	Bakuto	12
2.2.	Organizovaný zločin od počátku období Meidži do konce války.....	15
2.2.1.	Modernizace organizovaného zločinu.....	15
2.2.2.	Organizovaný zločin a politika	16
2.3.	Současnost.....	18
2.3.1.	Období poválečného chaosu (1945 – 1950).....	18
2.3.2.	Období válek mezi gangy (1950 – 1963).....	20
2.3.3.	Období strategie „vrcholu“ (1964 – 1970).....	21
2.3.4.	Období reorganizace, expanze a oligopolizace (1971 – 1980)	22
2.3.5.	Období generační výměny (1981 – 1989).....	24
2.3.6.	Období po splasknutí ekonomické bubliny (1990 -).....	26
3.	Aktivity organizovaného zločinu	29
3.1.	Ochrana	29
3.2.	Drogy.....	31
3.3.	Hazardní hry.....	34
3.4.	Zprostředkování manuální pracovní síly.....	35
3.5.	Prostituce.....	36
3.6.	Lichva.....	38
3.7.	Minbó	39
3.7.1.	Vydírání pod záminkou.....	39
3.7.2.	Vymáhání dluhů	40
3.7.3.	Džiage	40
3.7.4.	Management bankrotů.....	41
3.7.5.	Sókaija.....	42
3.7.6.	Falešná sociální hnutí.....	43
3.7.7.	Falešná ultrapravicová hnutí	43
4.	Závěr	45
5.	Prameny.....	47

1. Úvod

Japonský organizovaný zločin zvaný jakuza je fenomén, který je sice všeobecně známý, ale odborné literatury o něm příliš mnoho napsáno nebylo. V českém jazyce až na několik krátkých článků odborná literatura prakticky neexistuje. V anglickém jazyce vyšla v poslední době dvě díla, která poskytují velice dobrý vhled do problematiky. Jde o knihy *The Japanese Mafia: Yakuza, Law, and the State* od Petera Hilla a *Yakuza: Japan's Criminal Underworld* od autorů Davida Kaplana a Aleca Dubroa. Tyto dvě knihy jsem používal jako základ pro svou práci. Dále v anglickém jazyce existují knihy, příspěvky z konferencí, články v odborných časopisech a novinové články pojednávající o určité konkrétní problematice spojované s jakuzou. Seznam těch, které jsem používal, je uveden na konci práce.

Překvapivě není mnoho odborných pramenů ani v japonském jazyce. Výjimku tvoří publikace kompilované každý rok japonskou policií a japonským Ministerstvem spravedlnosti, tzv. *hakušo* (bílé knihy). V nich jsou uvedeny oficiální statistiky a komentáře k nim, které ale odrážejí oficiální postoje a politiku, a proto je nelze brát bez kritického posouzení. Nedostatek akademických prací v japonském jazyce lze vysvětlit tabuizováním tématu organizovaného zločinu v japonské společnosti. Je to téma, které nezapadá do všeobecně sdílené představy, kterou o sobě Japonci mají. Součástí problému je například i vztah většinové společnosti k etnickým menšinám a diskriminovaným skupinám obyvatel. Většina členů japonského organizovaného zločinu se totiž rekrutuje právě z jejich řad (Korejci, burakumin).

Vzhledem k relativnímu nedostatku vhodné literatury není metoda použitá při jejím zpracování jednotná. První část respektuje metodu chronologickou, druhá metodu analytickou. Je to způsobeno tím, že v dostupné literatuře jsou části tématu zpracovávány těmito rozdílnými metodami a sjednocení metody by vyžadovalo přístup k primárním zdrojům dat, který je vzhledem podmínkám práce nerealistický.

V práci jsem při přepisu japonských výrazů používal českou transkripci a u japonských jmen uvádím příjmení na poslední pozici.

2. Historický přehled

2.1. Předmoderní období

Původ dnešní japonské mafie zvané *jakuza* lze vystopovat až do počátku období Tokugawa, kdy byl po více než století neustálých válek ve znovusjednoceném Japonsku zaveden pevný sociální řád, který vydržel po následujících 250 let. (Reischauer 2006: 88, 92)

2.1.1. Hatamoto jakko a mači jakko

Početná vrstva samurajů (válečníků), byla nucena přizpůsobit se životu v době míru. Většina z nich se stala úředníky, správci nebo učenci, ale malá část se nové situaci nedokázala či nechtěla přizpůsobit. Skupiny takovýchto většinou mladých mužů nostalgicky lpějících na válečnických hodnotách a opovrhujících poklidným civilním životem se soustředily v šógunátním hlavním městě Edu. Zde se z některých postupně staly gangy terorizující edské měšťany tzv. *hatamoto jakko* (služebníci šóguna). Byl pro ně charakteristický osobitý styl odívání, silná vzájemná loajalita a lpění na hodnotách kodexu bušidó. (DeVos 1971: 294)

Měšťané reagovali vytvořením podobných skupin pro svou obranu tzv. *mači jakko* (služebníci města). Šlo o stejně agresivní mladé muže jako byli jejich soupeři z *hatamoto jakko*, ale na rozdíl od nich se rekrutovali z řad řemeslníků, obchodních příručí, rolníků, kteří opustili svou půdu a přišli do města, městských hasičů a nájemných dělníků. Ti bojovali s *hatamoto jakko* a jako ochránci obyčejných lidí byli oslavováni v populárních písních, příbězích, hrách *kabuki* a románech. (Hill 2010: 38)

Taková je alespoň přežívající legenda. Že realita byla mnohem prozaičtější, dokládá příklad zřejmě nejslavnějšího vůdce *mači jakko* Čóbeie Banzuina.

Narodil se v rodině rónina v jižním Japonsku a do Eda přišel kolem roku 1640. Stal se zprostředkovatelem, který najímal dělníky na stavební práce v Edu a okolí. Při své práci

používal trik, který se později stal typickým pro gangy jakuzy. Aby přilákal, co nejvíce zájemců o práci, otevřel si hráčské doupě. To mu zároveň umožnilo získávat zpět část peněz, jež před tím vyplatil dělníkům. Další výhodou bylo, že případné dluhy z hazardu si dotyčný nešťastník mohl odpracovat. Podle legendy předávané v několika hrách kabuki o jeho životě se Čóbei postupně stal vůdcem *mači jakko* v Edo a konal rozličné hrdinské skutky, např. zachránil dívku před násilníky, umožnil sňatek milencům, jimž v něm bránilo rozdílné sociální postavení apod. Nakonec byl zavražděn svým úhlavním nepřítelem Džurozaemonem Mizunoem, vůdcem edských *hatamoto jakko*. (Kaplan 2003: 6)

Osud Čóbeie a jemu podobných lidových hrdinů dělá velký dojem na členy dnešní jakuzy. Otevřeně se hlásí k jejich odkazu a považují se za jejich moderní pokračovatele, za „čestné psance“, kteří sice stojí mimo zákon, ale rytířsky pomáhají obyčejným lidem. Pravdou ovšem je, že jak *mači jakko*, tak *hatamoto jakko* byli ke konci 17. století zcela vymíceni šógunátní vládou a teprve v následujícím století se objevili skuteční, přímí předchůdci dnešní moderní japonské mafie. (DeVos 1971: 294, 295)

Těmito předchůdci byly organizované gangy zahrnující pouliční stánkaře nazývané *tekija* a gangy organizující hazardní hry zvané *bakuto*.

2.1.2. Tekija

Tekija popisují DeVos a Mizušima ve svém příspěvku *Organization and Social Function of Japanese Gangs: Historical Development and Modern Parallels*, přičemž pro ně používají starší označení *jaši*:

„*Jaši* byli muži, kteří provozovali malé přenosné stánky na trzích pořádaných u svatyní a chrámů podle náboženského kalendáře – muži známí svým podřadným zbožím a prodejnými triky. Z důvodu vzájemné ochrany tvořili pevně stmelené skupiny obvykle pod nadvládou jediného vůdce – *ojabuna*. Takovou skupinu bylo možné považovat za ojabunovu rodinu, jeho *kobuny* za jeho děti a území (*niwaba*), na kterém působila, za neměnné. Vůdce měl

kontrolu nad přidělováním stánků, vybíráním nájmu a poplatků za ochranu a ponechával si rozdíl mezi tím, co vybral a celkovým nájmem zaplaceným chrámu či svatyni. (Ovšem s růstem měst ke konci období Tokugawa byli *jaši* schopni organizovat své vlastní, nezávislé trhy často připomínající poutě s doprovodným programem.)“ (DeVos 1971: 295)

Členové gangů *tekija* byli rozděleni do pěti hodností. Na vrcholu stál šéf gangu neboli *ojabun*. Druhé místo v hierarchii zaujímal jeho zástupce, dále důstojníci, řadoví členové a nakonec učni. Centrem gangu byl *ojabunův* dům, kde se učni učili své řemeslo od ostatních členů *ojabunovy* domácnosti. Řadoví členové odtud vyráželi na cesty po okolí, kde se snažili prodat *ojabunovo* zboží. Novým členům bylo v rámci gangu přiznáno plnoprávné postavení až poté, co při těchto cestách dosáhli dobrých výsledků. Gangy *tekija* měly svá vlastní striktní pravidla, jejichž porušení se trestalo. Mezi ně ve velké většině případů patřila tzv. Tři příkázání *tekija*:

1. Nedotkneš se ženy jiného člena gangu.
2. Nevyzradíš tajemství gangu policii.
3. Buď bezmezně loajální ke svému *ojabunovi*.

Nutno poznamenat, že první pravidlo si vyžádala dlouhá období, která jednotliví *tekija* trávili na cestách, na nichž prodávali *ojabunovo* zboží. (Kaplan 2003: 11)

Na rozdíl od gangů *bakuto* byla činnost gangů *tekija* z velké části legální. Největší problémy úřadům způsobovaly velmi časté územní neshody mezi vůdci jednotlivých gangů *tekija*, které se velice často řešily fyzickým násilím. Na druhou stranu mezi gangy existovala i značná míra spolupráce. Jejich členové totiž museli cestovat z jednoho trhu na druhý, a tak se přirozeně ocitali na území ostatních gangů. Úřady se snažily zmírnit boje gangů o území tím, že v letech 1735 až 1740 některé mocnější *ojabuny* jmenovaly na pozice dohlížitelů nad určitou oblastí a dokonce jim povolily honosit se příjmením a nosit dva meče na znamení jejich nově nabytého význačného postavení. Autorita takto vyznamenaných *ojabunů* se tímto notně zvýšila. (DeVos 1971: 295)

2.1.3. Bakuto

Druhým přímým předchůdcem současné jakuzy byly *bakuto*, gangy organizující hazardní hry. (Keisacuó 1989) Právě v prostředí *bakuto* vzniklo dnešní pojmenování *jakuza* pro všechny skupiny organizovaného zločinu v Japonsku. Původně toto slovo označovalo nejhorší možnou kombinaci karet v karetní hře *hanafuda*. Každý hráč v ní dostane tři karty a poslední číslice v součtu hodnot karet určuje pořadí hráčů. Tak součet 20, kde poslední číslice je nula, je nejhorší možné skóre. Jednou z takových kombinací je 8-9-3, japonsky *ja-ku-sa*. Pro hráče *ja-ku-sa* znamenalo něco „neužitečného“ a později tak začali označovat i sami sebe, protože byli neužiteční pro společnost. Během 20. století se tento výraz uchytil i mimo svět hazardních hráčů a začal označovat nejen gangy *bakuto*, ale i gangy *tekija* a všechny ostatní skupiny organizovaného zločinu v Japonsku. (Kaplan 2003: 13)

Na rozdíl od gangů *tekija* se *bakuto* odjakživa pohybovaly zcela mimo zákon. Podle některých autorů lze zárodky těchto gangů vystopovat už v 7. století, kdy roku 689 byl vydán císařský edikt zakazující hazardní hry. (Hill 2010: 37) Dobové dokumenty se rovněž zmiňují o existenci organizovaných hráčských gangů během období Kamakura (1185 – 1333).

Na počátku období Tokugawa (1600 – 1868) se již objevují jasně rozlišitelné gangy *bakuto*. Organizovaly hazardní hry nejen ve městech, ale hlavně podél hlavních cest spojujících nejdůležitější centra Japonska. Obzvláště podél ústřední silnice Tókaidó vedoucí z Kjóta do Edo působilo množství gangů *bakuto*. K atraktivitě jednotlivých stanic této silnice pro *bakuto* významnou měrou přispělo politické opatření vládnoucích Tokugawů, kteří vyžadovali, aby každý kníže trávil jeden rok ze dvou v šógunově sídelním městě Edo. Tento tzv. systém střídavé služby (*sankin kótai*) měl za následek neustálé přesuny knížat mezi Edem a jejich domovskými knížectvími. A protože „knížecí průvod mířící do sídelního města šóguna či vracející se nazpět čítal i několik tisíc lidí“ (Reischauer 2006: 87), bylo jasné, že na každé zastávce měly *bakuto* vždy dost solventních zájemců o své služby. V polovině 19. století už

velká většina z 53 zastávek na silnici Tókaidó hostila svůj místní gang bakuto. (Kaplan 2003: 13)

Reakce úřadů na činnost hráčských gangů byla na počátku období Tokugawa tvrdá a jejich členové museli počítat s přísnými tresty. S postupujícím časem ale ústřední vláda začala uplatňovat pragmatičtější politiku. „Po reorganizaci systému kriminální policie v roce 1805 byl založen centrální policejní úřad pro celou planinu Kantó. Osm policejních inspektorů odtud operujících si začalo vydržovat informátory mezi psanci bakuto, kteří slíbili, že budou držet nezákonnosti svých vlastních gangů v určitých mezích a budou pomáhat policii proti konkurenčním gangům. Šéf gangu, který měl s policií takovýto neformální vztah, byl schopen okamžitě zvětšit svou vlastní moc.“ (DeVos 1971: 296)

Někteří z mocnějších ojabunů gangů bakuto rovněž začali fungovat jako zprostředkovatelé pracovní síly pro velké stavební projekty své doby. Odpovědnost za tyto projekty přenášel šógunát na své vazaly a ti se zase spoléhali při zajišťování pracovní síly na tyto zprostředkovatele. Způsob, jakým tito zprostředkovatelé pracovali, se příliš nelišil od způsobu, který uplatňoval o zhruba sto let dříve Čóbei Banzuin. Někteří z ojabunů dokonce provozovali jednoduché noclehárny pro pocestné, které sloužily ke třem účelům najednou. K tomu, aby nalákaly k hazardním hrám zákazníky, na stavby nájemné dělníky a do gangu potenciální nové členy. (Hill 2010: 37)

Stejně jako tekija i gangy bakuto mezi sebou často bojovaly o území a v takovém případě ojabunův dům připomínal vojenské skladiště plné zbraní a řadových členů gangu připravených je kdykoliv použít. Ke konci období Tokugawa v první polovině 19. století začala šógunátní vláda projevovat známky oslabování a během éry Tenpó (1830 – 1844) přestaly být některé oblasti efektivně kontrolovány úřady. Gangy bakuto toho využívaly a otevřeně porušovaly zákon nošením mečů na veřejnosti. Místní úřady jim v tom nedokázaly bránit. (Hill 2010: 39)

V období před pádem šógunátu v roce 1868 spolu soupeřily dvě strany, strana procísařská a strany prošógunátní. Dobře organizované gangy bakuto disponující zbraněmi se přidávaly na tu či onu stranu konfliktu nikoli podle politického přesvědčení, ale z čistého pragmatismu. Rozhodovaly se podle očekávaného vítěze a výhod, které jim později mohl za odměnu poskytnout. Dobře tuto situaci ilustruje osud asi nejznámějšího gangstera v japonských dějinách, Džiróčóa Šimizu.

Džiróčó se narodil roku 1820 jako třetí syn námořníka v přístavním městě Šimizu ležícím na silnici Tókaidó. V dětství byl adoptován bohatým příbuzným a stal se obchodníkem s rýží. Ve 20 letech ale opustil svou rodinu a toulal se po Tókaidó ve společnosti hazardních hráčů. Po třech letech se vrátil do Šimizu a založil tu svůj vlastní gang bakuto. Ten se rychle rozrůstal a v době své největší slávy měl kolem 600 členů. Džiróčó s jeho pomocí ovládal značnou část Tókaidó a oblastí přilehlých k Šimizu. Podle přežívající legendy Džiróčó a jeho muži sváděli boje se zloději a nečestnými hazardními hráči a chránili prosté lidi před útlakem samurajů a jejich pánů. V době před pádem šógunátu vsadil na úspěch procísařské strany a nabídl jí své služby. Tato sázka se Džiróčóovi vyplatila, protože po změně režimu mu byly všechny jeho zločiny prominuty a on se stal váženým a mocným členem místní komunity, přičemž výrazně přispíval k rozvoji a modernizaci města Šimizu. Od roku 1893, kdy zemřel, navštěvují každý rok tisíce lidí jeho hrob a klaní se jeho památce. Je ovšem otázka, zdali jeho zázračná přeměna ze zločince v dobrodince není pouhou legendou. Objevují se i názory, že po celý svůj život byl vždy na prvním místě vůdcem gangu zločinců, který svému okolí vládl tvrdou rukou. (Kaplan 2003: 18, 19)

2.2. Organizovaný zločin od počátku období Meidži do konce

války

Vývoj organizovaného zločinu po revoluci Meidži lze charakterizovat dvěma trendy. Za první expanzí k novým aktivitám a za druhé prorůstáním do politiky. Oba tyto trendy byly umožněny rychlou modernizací japonského hospodářství a změnou politického systému.

2.2.1. Modernizace organizovaného zločinu

Důležitým vývojem, který gangy během období Meidži prodělaly, byl přechod k novým aktivitám umožněných modernizující se ekonomikou. Vedle tradičního hazardu a pouličních stánků se gangy začaly věnovat poskytování ochrany prostituci a zábavnímu průmyslu, organizování (a ovládání) dělníků v prudce se rozvíjejícím stavebním průmyslu. Se vzrůstající výrobou a bujícím obchodem rostla důležitost přepravy zboží, kterou zajišťovala z velké části lodní doprava. Zde se pro gangy naskytla příležitost v organizaci přístavních dělníků při nakládce a vykládce zboží. Gangy zde, stejně jako ve stavebním průmyslu, ovládaly velké množství nekvalifikované pracovní síly a zajišťovaly, že vše bude probíhat bez problémů. Gangy dokázaly využít i technické inovace. Například ovládly nově zaváděný způsob osobní dopravy ve městech zvaný rikša. Těch bylo jen v Tokiu v roce 1900 kolem 50 tisíc. (Kaplan 2003: 20)

Hazard, tradiční způsob obživy gangů bakuto, nový režim tvrdě pronásledoval. A to i přesto, že různé gangy bakuto poskytly nové vládě cenné služby při svržení starého režimu. V roce 1884 byl vydán „Výnos o nakládání se zločiny z hazardních her“, na jehož základě docházelo k hromadnému zatýkání členů gangů bakuto. Tato vlna represe se zmírnila až s nástupem hospodářské prosperity po vyhraných válkách s Čínou¹ a Ruskem². (Hill 2010: 40)

¹ Čínsko-japonská válka v letech 1894 až 1895.

² Rusko-japonská válka v letech 1904 až 1905.

S prudkým rozvojem moderního průmyslu na počátku 20. století, vznikajícím odborovým hnutím, revolucí v Rusku v roce 1917 a rýžovými bouřemi v Japonsku o rok později začaly být gangy jakuzy využívány politiky a průmyslníky k potlačování stávek a levicového radikalismu. (Reischauer 2006: 191, 206; Hill 2004: 98)

Ve 30. letech se japonská jakuza v souvislosti s japonskou vojenskou expanzí do Číny poprvé ve větším měřítku dostává do kontaktu s obchodem s drogami. Členové gangů na kontinentu poskytovali ochranu opiovým doupatům, která byla zřizována japonskými úřady. Obchod i užívání opia bylo na japonských ostrovech přísně zakázáno, ale na obsazených územích bylo naopak podporováno, a to nejen kvůli finančnímu zisku, ale i jako způsob kontroly civilního obyvatelstva. (Vaughn 1995: 496)

2.2.2. Organizovaný zločin a politika

Období Meidži bylo také svědkem začátku procesu propojování gangů organizovaného zločinu a politiky, obzvláště ultranacionalistického hnutí. Od konce 80. let 19. století byli členové jakuzy najímány politickými stranami na špinavou práci, jakou bylo například narušování politických projevů, zastrašování politických protivníků a nátlak na voliče. Obzvláště první volby v letech 1890 a 1892 byly poznamenány značným násilím ze strany najatých členů gangů. Například při volbách v Jokohamě v roce 1890 najatí gangsteři prostřednictvím letáků veřejně vyhrožovali zabitím každému, kdo by volil opozičního kandidáta. (Maruko 2006)

Nezůstalo ale jen u výhrůžek. Ve volbách roku 1892 ve městě Fukuoka na ostrově Kjúšú se spojili ultranacionalisté z organizace Genjóša s gangy ze sousedního Kumamota v násilné kampani proti opozičním kandidátům a výsledkem bylo několik desítek mrtvých a několik stovek zraněných v den voleb. (Kaplan 2003: 23)

Pro vztah jakuzy a politiky je od počátku charakteristický silný příklon gangů ke konzervativnímu, nacionalistickému až ultranacionalistickému politickému proudu. A to do

takové míry, že je dodnes velmi obtížné a často i nemožné rozlišit mezi některými ultranacionalistickými skupinami a gangy jakuzy.

První ultranacionalistické organizace začínají vznikat v 80. letech 19. století. Jednou z nich byla například výše zmíněná Genjóša³ (Společnost temného oceánu), jejíž členové se sice také považovali za součást podsvětí, ale stojící na opačném, vznešenějším konci škály než „obyčejní“ bakuto či tekija. Ke svému financování ovšem používali stejné metody jako oni „obyčejní“ gangsteři: hazardní hry, prostituci, výpalné, vydírání, potlačování stávek apod. (Kaplan 2003: 22, 23)

Genjóšu následovaly stovky dalších podobných skupin a s nimi i proces splývání s gangy jakuzy. Důvody, které je vehnaly do náruče ultranacionalismu, vysvětluje Kaplan a Dubro takto:

„Původně se tradičnější skupiny jakuzy neřídily žádnou skutečnou ideologií a vypadalo to, že si udržují určitý odstup od Genjóši a jejích nástupců. Avšak jejich vzájemná podobnost byla velmi silná. Všichni sdíleli mystický pohled na svět, který uctíval moc, nenáviděl cizince a cizí ideje (obzvláště liberalismus a socialismus), romantizoval si minulost, považoval šintoismus za základ své víry a císaře za živoucí šintoistické božstvo. Stejně důležitá byla struktura: skupiny se tradičně organizovaly kolem pevných vazeb mezi ojabunem a kobunem a používaly podobné ceremonie k utužení těchto vazeb. Mnohé z těchto ultranacionalistických skupin, tehdy i nyní, nebyly často nic víc než gangy násilníků, jejichž „patriotismus“ byl stejně tak finanční jako politický.

Nakonec tyto sociální vzorce vyústily ve v podstatě identické politické názory mezi většinou pravičáků a gangsterů. Bosové místních gangů – ať už kontrolovali přístavní dělníky, pouliční stánky nebo vesnickou politiku – zjistili, že celý základ jejich autority byl ohrožen levicovými útoky na tradiční společnost. Se vznikem výrazného levicového a dělnického

³ Vznikla v roce 1881 na Kjúšú.

hnutí na přelomu století, tento pochopitelný strach mezi ojabuny způsobil, že se snadno přikláněli k novému ultranacionalismu.“ (Kaplan 2003: 23, 24)

K vrcholům propojování gangů jakuzu a politiky patřilo v roce 1919 založení první národní federace gangsterů, Dai Nippon Kokuuikai (Ultranacionalistická společnost Velkého Japonska). Jejím zakladatelem byl tehdejší ministr vnitra Takedžiró Tokonami a hlavním poradcem známý pravicový extrémista Micuru Tójama. Byla to organizace sdružující více než 60 tisíc gangsterů, dělníků a ultranacionalistů, jejímž oficiálním krédem bylo uctívání císaře, ducha rytířskosti a tradičních japonských hodnot. Její skutečnou činností ale bylo potlačování stávek a násilné zastrašování politických protivníků ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, s policií a s některými vysokými důstojníky armády. Federace se například v roce 1920 účastnila útoku na 28 tisíc stávkujících dělníků v ocelárnách Jawata. Avšak pro neustálé vnitřní konflikty měla federace nakonec jen malý skutečný dopad. (Kaplan 2003: 25; Hill 2010: 41)

Ve 30. letech členové gangů jakuzu spolupracovali na rozvojových projektech v okupovaném Mandžusku a Číně. To byla pro jakuzu doba nebývalého rozkvětu, který ale náhle skončil s vypuknutím války v Pacifiku. S přechodem k válečnému hospodářství pro vládu rázem nezávislé gangy ztratily cenu, a tak jejich členové buď putovali v uniformě na frontu nebo skončili ve vězení. (Kaplan 2003: 26, 27; DeVos 1971: 299, 300)

2.3. Současnost

2.3.1. Období poválečného chaosu (1945 – 1950)

Po skončení války v Pacifiku v srpnu 1945 se Japonsko nacházelo v katastrofální ekonomické situaci. Stálo na počátku okupace spojeneckými silami s rozbombardovanými městy, bez kolonií, které by jej zásobovaly, a s armádou nezaměstnaných. Jeho ekonomický výkon se snížil na polovinu předválečné úrovně. (Hill 2010: 43) Vzhledem k nedostatku potravin se okamžitě po vyhlášení kapitulace začaly objevovat černé trhy. Už 18. srpna byl

otevřen černý trh v tokijské čtvrti Šindžuku pod patronací místního gangu tekija Kantó Ozugumi. (Dower 1999: 140)

V říjnu 1945 už byl počet černých trhů v celé zemi odhadován na 17 tisíc a o pár měsíců později se jen na tokijských černých trzích nacházelo 76 tisíc stánků, z nichž na každý připadalo v průměru čtyřicet zákazníků za den. (Dower 1999: 140)

Vzhledem k tomu, že policie byla v prvních letech po válce velmi slabá, držely nadvládu nad těmito trhy různé gangy, které vybíraly poplatky za přidělaná místa pro stánky, udržovaly pořádek a zajišťovaly různé služby. Mezi těmito gangy, které spolu neustále bojovaly o nadvládu byly nejen tradiční tekija a bakuto, ale i tzv. *gurentai*. Gurentai byly gangy tvořené mladými muži, navrátilci z právě prohrané války, kteří byli zvyklí a vycvičení používat značné fyzické násilí. Gurentai si počínali velice agresivně, přičemž se necítili názáni tradičními zvyky světa jakuzy. Věnovali se například i krádežím, kterými bakuto i tekija opovrhovali. Během následujících let došlo k postupnému začleňování gurentai mezi tradiční gangy, přičemž někde jimi byly pohlceni a jinde naopak oni ovládli je. (DeVos 1971: 301, 302)

Charakteristickým pro toto období bylo i napětí mezi gangy různých národností. V Japonsku se nacházelo několik set tisíc Korejců, Číňanů a Tchajwanců, kteří sem byli během války přivezeni jako manuální pracovní síla a po válce z různých důvodů zůstali v Japonsku. Byli označováni jako „lidé tří zemí“ – *sangokudžin*, a protože během předchozích let byli ze strany Japonců diskriminováni, mnozí z nich se v nové situaci snažili mstít. Gangy, které si vytvořili, se zákonitě dostávaly do sporů s japonskými gangy a ty si nenechaly ujít příležitost, aby se prezentovaly jako obránci prostých lidí proti cizím násilníkům. (Dower 1999: 143; Hill 2010: 45)

V Tokiu byla policie a místní správa tak slabá a vliv místních gangů tak velký, že jejich šéfové byli dokonce oficiálně pověřeni vybíráním obchodních daní, z kterých si mohli

strhávat určité procento jako odměnu za své služby. Nikdo nekontroloval, kolik peněz a kdy ve skutečnosti vybrali. (Wildes 1948: 1157, 1158)

2.3.2. Období válek mezi gangy (1950 – 1963)

Na začátku 50. let se japonská ekonomika konečně začala zvedat a spolu se zlepšováním ekonomické situace zákonitě začaly mizet černé trhy. To sice připravilo gangy o jeden zdroj příjmu, ale více než dostatečně jej nahradil zdroj jiný. V roce 1950 vypukla Korejská válka a následné americké vojenské zakázky nastartovaly japonský hospodářský růst. Začalo se investovat do výstavby silniční infrastruktury a obytných komplexů a prudce se zvýšila přeprava zboží v přístavech. Gangy jakuzy, které ovládaly nabídku pracovních sil ve stavebnictví a v přístavech, z tohoto vývoje velice profitovaly. (Hómušó 1989)

Rovněž se začal vzkvétat zábavní průmysl v čele s hernami pačinko, legalizovaným hazardním průmyslem, bary, restauracemi a prostitucí. Všechno to byly oblasti, které byly gangy snadno vydíratelné a běžně jim platily za svou ochranu. V roce 1956 byla sice prostituce postavena mimo zákon, ale oproti očekávání se nijak nezvýšila její závislost na jakuze, pouze se pokračovalo v praxi placení za ochranu. (Hill 2010: 286)

Zvýšení počtu příležitostí k výdělku pro gangy jakuzy, ale také znamenal zvýšení počtu konfliktů mezi gangy při soupeření o to, kdo tyto nové zdroje ovládne. Násilí mezi gangy se neustále stupňovalo a svého vrcholu dosáhlo v roce 1963, kdy skoro polovina ze všech zatčení členů gangů se týkala fyzických útoků, zranění a vražd. (Hómušó 1989; Hill 2010: 46)

Během tohoto období válek se vyprofilovala skupina silných gangů, která začala pohlcovat své konkurenty, ať už pomocí násilí nebo cestou dobrovolných aliancí. Policie v té době řadila do této skupiny sedm syndikátů: Jamagučigumi, Hondakai, Sumijošikai, Kinseikai⁴, Nippon Kokusuikai, Kjokutó Aiókai a Macubakai. (Hómušó 1989; Hill 2010: 46)

⁴ Později přejmenovaný na Inagawakai.

Na počátku 50. let se rovněž začal měnit poměr sil mezi jakuzou a policií. Slabá, decentralizovaná a podfinancovaná policie druhé poloviny 40. let byla postupně zpětně centralizována a finančně stabilizována. V roce 1954 byl přijat nový Zákon o policii, podle kterého byla reorganizována její struktura na prefekturálním základě pod ústřední kontrolou Národního policejního úřadu (*Keisacuó*). To policii poskytlo pevnější finanční zázemí a znemožnilo gangům přímo ovlivňovat policii na místní úrovni. (Katzenstein 1998: 58; Hill 2010: 59)

Na konci 50. a začátku 60. let byly přijaty i další zákony, které policii usnadňovaly boj s organizovaným zločinem. V roce 1958 se zastrašování svědků stalo trestným činem a svědkům se dostalo policejní ochrany. V letech 1963 a 1964 byly postupně zpřísněny zákony týkající se mečů a střelných zbraní. (Hill 2010: 46, 47)

V 50. letech rovněž pokračovala praxe využívání gangů jako hráze proti levicovým hnutím. Gangy pomáhaly potlačovat stávky a levicové demonstrace. Vrcholu tato činnost dosáhla v roce 1960, kdy bylo schvalováno prodloužení Japonsko americké bezpečnostní smlouvy. (Reischauer 2006: 298) Proti schválení smlouvy se konaly obří levicové demonstrace, které často končily bitkami mezi radikálnějšími demonstranty, policií a ultrapravicovými skupinkami. Když se blížila návštěva amerického prezidenta Eisenhowera u příležitosti slavnostního podpisu smlouvy, očekávaly se obrovské levicové demonstrace. Proto bylo s vládní a policejní pomocí zmobilizováno 28 tisíc členů gangů jakuzy, kteří měli spolu s policií a ultranacionalisty chránit amerického prezidenta při cestě Tokiem. Návštěva byla sice na poslední chvíli odvolána a k nasazení gangů nedošlo, ale tato epizoda dobře charakterizuje propojení mezi politiky a podsvětím. (Kaplan 2003: 68 – 70)

2.3.3. Období strategie „vrcholu“ (1964 – 1970)

Na počátku 60. let se policie dostávala pod tlak veřejnosti, která požadovala, aby policie tvrdě zakročila proti gangům, které mezi sebou neustále vedly války o teritorium. Rovněž

blížící se olympijské hry v Tokiu v roce 1964 přiměly úřady k pokusu vyčistit hlavní město od svářících se gangů. Proto policie v roce 1964 přišla s novou strategií boje proti gangům jakuzy. Novou strategií nazývala „strategií vrcholu“, protože spočívala v soustředění se na vrcholek organizační pyramidy gangů. Policie po celém Japonsku zatýkala vedoucí členy jednotlivých gangů a soustředila se na kontrolu zdrojů ilegálních příjmů a na držení střelných zbraní. (Hill 2010: 47, 48) Více než polovina zatčení šéfů a dalších vysoce postavených členů gangů byla spojena s nelegálním hazardem. Změna zákona v roce 1964 totiž umožnila stíhat členy gangů za zločiny související s hazardem už na základě pouhých dvou svědectví bez ohledu na to, kdy k přečinu došlo. (Hill 2010: 106)

Policie svou novou strategií považovala za velký úspěch. Dokládá to statistikami podle kterých v roce 1963 bylo v Japonsku 5216 gangů s celkem 184 091 členy. Do roku 1969 poklesl počet gangů o 1716 na 3500 a celkový počet jejich členů klesl o 45 002 na 139 089. Navíc mezi gangy, které se rozpustily, byly i velké a vlivné jako Kinseikai, Hondakai a Sumijošikai. (Hómušó 1989)

Na druhou stranu ale i když se rozpustily některé velké syndikáty, jejich části dále fungovaly a později se opět dokázaly spojit. Šlo hlavně o Sumijošikai a Kinseikai (přejmenovaný na Inagawakai), které zůstaly až do dneška druhým a třetím největším zločineckým syndikátem v Japonsku. (Keisacučó 2010: 111) Navíc tato policejní strategie způsobila, že se gangy začaly ve velké míře orientovat i na jiné zdroje příjmů než byl tradiční hazard. Tyto nové zdroje jako například drogy a firemní vydírání byly ale mnohem více společensky nebezpečné než relativně neškodný hazard. (Hill 2010: 106)

2.3.4. Období reorganizace, expanze a oligopolizace (1971 – 1980)

V 70. letech pod vlivem policejní strategie v předchozích letech došlo k poklesu násilí mezi gangy. Rovněž se neustále snižoval počet gangů i celkový počet jejich členů. V roce

1972 bylo v Japonsku podle policejních statistik 2957 gangů, které měly 123 044 členů a do roku 1979 došlo k poklesu na 2517 gangů o celkem 106 754 členech. (Hómušó 1989)

Tento pokles se ale týkal hlavně malých a středně velkých gangů, které se ocitly pod největším policejním tlakem. Policie se totiž soustředila na tradiční zdroje příjmů jakuzy jako byl hazard a vybírání výpalného, na kterých byly menší gangy zcela závislé. Velké syndikáty se s touto policejní strategií vyrovnávaly lépe, protože měly i jiné zdroje příjmů. Výsledkem bylo výrazné posílení velkých syndikátů na úkor malých gangů. Dokládají to i policejní statistiky, podle kterých se tři největší syndikáty (Jamagučigumi, Sumijošikai a Inagawakai) skládaly v roce 1972 z 600 gangů s celkem 20 968 členy a do roku 1979 došlo k nárůstu na 754 gangů a 23 255 členů. (Hómušó 1989)

Aby se neopakovala situace z 60. let, kdy skončili ve vězení hlavně výše postavení členové gangů, zavedly postupně všechny syndikáty praxi tzv. *džónókin*, poplatků za členství. Pevně stanovené poplatky platili každý měsíc níže postavení členové gangů svým nadřízeným. Tím byli šéfové gangů formálně odizolováni od trestné činnosti, kterou páchali jejich podřízení a pro policii bylo mnohem obtížnější dokázat jim přímé zapojení do nelegálních aktivit. (Keisacuó 1989; Hill 2004: 99)

Dalším trendem 70. let byla diverzifikace aktivit. V situaci, kdy tradiční zdroje příjmů se dostaly pod výrazný tlak policie, byly gangy nuceny hledat zdroje příjmů jinde. Nejdůležitějším novým zdrojem se staly drogy (přesněji amfetaminy), které od počátku 70. let hrály roli největšího zdroje příjmu jakuzy. Obchod s amfetaminy je od té doby v Japonsku výhradní doménou jakuzy, které relativně rychle a snadno vydělaný kapitál z drogových obchodů umožnil investovat do dalších zdrojů příjmů. (Tamura 1992: 101-103; Hill 2010: 49) Mezi další nové zdroje příjmů se zařadilo pořádání zájezdů do zahraničí za hazardem a za prostitucí, vydírání japonských firem prostřednictvím jejich valných hromad (tzv. *sókaija*), vydírání prostřednictvím nepravých sociálních hnutí a ultrapravicových politických stran apod. (Hill 2004: 99; Kaplan 2003: 233-235)

2.3.5. Období generační výměny (1981 – 1989)

V 80. letech pokračovaly trendy započaté v 70. letech směrem k dominanci tří největších syndikátů a diverzifikaci zdrojů příjmů. Největší a nejagresivnější syndikát, Jamagučigumi, ale prošel velmi turbulentním vývojem, který začal v roce 1981 úmrtím jeho dlouholetého šéfa Kazuo Taoky. Taoka stál v čele Jamagučigumi od konce války a byl to on, kdo z něj učinil dominantní sílu ve světě japonského organizovaného zločinu. Jeho předem určený nástupce Ken'iči Jamamoto zemřel pouhý půlrok po Taokovi, a tak byl Jamagučigumi po následující dva roky paralyzován spory o nástupnictví. Když byl v roce 1984 konečně zvolen Taokovým nástupcem Masahisa Takenaka, jeho rival Hiroši Jamamoto odešel od Jamagučigumi, odvedl s sebou přibližně polovinu jeho členů a založil konkurenční organizaci Ičiwakai. Následná vražda Takenaky odstartovala válku mezi Jamagučigumi a Ičiwakai, která se stala nejkrvavějším konfliktem mezi gangy v poválečném období. Jamagučigumi postupně získával převahu a nakonec zvítězil, když v roce 1989 donutil Ičiwakai ukončit činnost. (Kaplan 2003: 120-123) Konflikt si za pět let svého trvání vyžádal celkem 25 mrtvých a 70 zraněných během přibližně 300 násilných incidentů. Tento relativně malý počet obětí obzvláště v porovnání se situací v zemích bývalého Sovětského svazu nebo Latinské Ameriky, lze vysvětlit převážně rituální podobou konfliktů mezi gangy jakuzy. (Hill 2010: 211)

I přes velké problémy, které Jamagučigumi měl během 80. let, dokázal svou pozici v rámci japonského organizovaného zločinu obdivuhodně posílit. V roce 1981, kdy zemřel Kazuo Taoka, se syndikát skládal z 593 gangů a 12 893 členů. Na konci konfliktu s Ičiwakai v roce 1988 jej už tvořilo 737 gangů a 20 826 členů. Za sedm let tedy dokázal zvýšit počet svých členů o 62%. To za situace, kdy za stejné období klesl počet členů všech japonských gangů⁵ ze 103 263 (2452 gangů) na 86 552 (3197 gangů). To reprezentuje pokles o 14%. Pokud tedy na počátku 80. let patřil každý osmý člen gangů k Jamagučigumi, tak na konci 80. let už to byl každý čtvrtý. (Keisacuó 1989)

⁵ Tj. včetně Jamagučigumi.

Generační změna ve vedení se netýkala jen Jamagučigumi, ale prošly si jí i ostatní velké syndikáty Sumijošikai a Inagawakai. Zřetelná generační změna se také začala projevovat i mezi řadovými členy gangů, docházelo k neustálému zvyšování jejich průměrného věku. Zatímco v polovině 60. let tvořili polovinu členů gangů mladí muži mezi 20 a 29 lety, v polovině 80. let to už byla jen jedna čtvrtina. Naopak podíl členů starších 40 let se za stejné období zvýšil z 14% na 37%. Pokud tato čísla porovnáme se statistikami pro celou japonskou populaci v práceschopném věku, kde ve stejném období došlo k poklesu u 20 až 29letých z 31% na 22% a u starších 40 let k růstu z 41% na 51%, zjistíme, že stárnutí členů jakuzy probíhá v mnohem rychlejším tempu než u zbytku populace. (Hill 2010: 51, 286)

Pro jakuzu tento vývoj představuje problém, protože její činnost je životně závislá na věrohodné hrozbě násilím a právě mladí muži jsou statisticky nejnásilnější skupinou ve společnosti. Jedním z možných vysvětlení je, že mladí Japonci v 80. letech prožili celý svůj dosavadní život v dostatku a bez strádání, na rozdíl od předchozích generací, které zažily válečné a poválečné období nedostatku, a vlivem toho už v 80. letech vnímali život v gangu jako *kicui*, *kitanai* a *kiken* – namáhavý, špinavý a nebezpečný. (Hill 2010: 51) Je rovněž možné, že se gangy snaží tento deficit vyrovnat neustále se zlepšující výzbrojí, což podporují statistiky počtu zabavených střelných zbraní, které se od počátku 70. let neustále zvyšují. (Hómušó 1989)

V 80. letech se jakuza ve větším měřítku začíná zabývat i zločiny jejichž oběťmi se stávají běžní lidé, tzv. *minbó*. To, že se tradičně jakuza vyhýbala takovým zločinům, bylo součástí legendy o „rytířských psancích“, kteří pomáhají slabým a ničí silné. Rovněž se rozvíjí výnosné odvětví zhodnocování pozemků jejich spojováním a vyháněním nájemníků, tzv. *džiage*. To se stalo nesmírně výnosným v druhé polovině 80. let v souvislosti s ekonomickou bublinou, která se v Japonsku vytvořila na trhu s nemovitostmi. Ekonomická bublina také umožnila gangům získávat obrovské bankovní i nebankovní úvěry, které investovaly do spekulací na realitním trhu a na burze. (Hill 2010: 52)

2.3.6. Období po splasknutí ekonomické bubliny (1990 -)

Na přelomu 80. a 90. let výrazně ovlivnily prostředí, v kterém jakuza operovala dvě události: splasknutí ekonomické bubliny na japonském realitním a akciovém trhu v letech 1989 a 1990 a přijetí prvního zákona speciálně zaměřeného proti organizovanému zločinu v roce 1991⁶. (Hill 2003: 1)

Splasknutí ekonomické bubliny přivodilo jakuze na jedné straně ekonomické ztráty stejně jako ostatním, ale na druhé straně se objevily i nové příležitosti.

Protože v ekonomice proudilo mnohem méně peněz, mohla z ní i jakuza méně peněz odčerpat. Rovněž se snížilo množství peněz utracených v zábavním průmyslu (bary, restaurace, erotické podniky apod.), což snížilo i platby za ochranu plynoucí z tohoto průmyslu jakuze.

Největší ztráty ale jakuza utrpěla na realitním a finančním trhu. Zcela vyschl lukrativní příjem ze zhodnocování pozemků, *džiage*, protože v nových podmínkách se zastavily investice do nových komerčních staveb. Ztráty ze spekulativních investic na finančním trhu se gangům jakuzy částečně podařilo zmírnit tím, že násilím přinutily banky k odepsání většiny úvěrů, kterými své spekulace financovaly. (Kaplan 2003: 199-202)

Objevily se ovšem i nové příležitosti. Např. vymáhání dluhů pro banky a další legální instituce za tučnou provizi, snižování cen při aukcích nebo řízení bankrotů firem. (Hill 2003: 4-8)

Přijetí prvního japonského zákona zaměřeného proti organizovanému zločinu v roce 1991 bylo zapříčiněno několika faktory. Za prvé se v 80. letech postupně zhoršil obraz jakuzy u veřejnosti. Vliv na to mělo stále větší zasahování gangů do života běžných občanů, tzv. minbó a několik válek, které spolu gangy vedly a kterým se dostalo velké pozornosti médií. Za zlomový bod ve veřejném mínění je považován případ z roku 1990, kdy byl na Okinawě při válce místních gangů zavražděn středoškolský student. (Hill 2003: 8; Hill 2010: 142)

⁶ V platnost vstoupil v roce 1992.

Druhý faktor byl vnitropolitický. Vládnoucí Liberálně demokratická strana se pod vedením Tošiki Kaifua snažila vylepšit svůj image pošramocený korupčními skandály a boj proti organizovanému zločinu zapadal do této snahy. (Hill 2010: 143)

Třetím faktorem byl tlak ze zahraničí, přesněji ze strany Spojených států, aby se Japonsko připojilo k americké válce proti drogám, což se v japonském kontextu rovnalo válce s organizovaným zločinem. (Hill 2003: 9)

Zákon zvaný *bótaihó* (*bórkokudan taisaku hóricu*) vstoupil v platnost v roce 1992. Regionálním Výborům pro veřejnou bezpečnost dal pravomoc po splnění určitých podmínek oficiálně označit určitý gang za *bórkokudan* (násilnickou skupinu). Pokud je gang takto označen, vztahují se na něj omezení uvedená v zákoně *bótaihó*. K nejdůležitějším patří zákaz pro členy gangu činit požadavky spojené s hrozbou násilím (*bórkokuteki jókjú*). To jim defakto znemožňuje provádět tzv. *minbó*. V případě, že člen gangu označeného jako *bórkokudan* takový požadavek učiní, vydá Výbor pro veřejnou bezpečnost příkaz, aby toho zanechal. Pokud nepřestane, je to považováno za trestný čin a sazba trestu je přísnější, než kdyby se stejného činu dopustil někdo, kdo není členem gangu *bórkokudan*. (Hill 2003: 9; Hill 2010: 159-161) K dalším pravomocím, které Výbory pro veřejnou bezpečnost mají vůči gangům *bórkokudan*, patří možnost zakázat jim verbování nezletilých, možnost zavřít kancelář gangu během konfliktu mezi gangy a omezovat jeho další činnosti. (Hill 2003: 9-10)

Zákon *bótaihó* byl následně dvakrát novelizován v letech 1993 a 1997. Novely rozšířily jeho platnost i na osoby, které sice nejsou přímo členy gangu, ale spolupracují s ním. (Hill 2010: 165)

Reakce gangů na nový zákon se sestávala z odstraňování viditelných symbolů příslušnosti ke gangu, z přeměny jednotlivých gangů na nejrůznější sociální hnutí, politické strany a firmy. (Hill 2003: 10, 11) K těmto opatřením častěji sahaly gangy patřící k syndikátu Jamagučigumi, protože předpokládaly, že nový zákon je zaměřen proti třem velkým syndikátům a hlavně proti Jamagučigumi jakožto nejagresivnějšímu a největšímu syndikátu. Tento předpoklad se

ukázal jako správný. Dokládá to např. statistika pravděpodobnosti zatčení. Pro členy tří největších syndikátů vzrostla tato pravděpodobnost z 50% v roce 1990 na 79% v roce 2000. Naopak pro členy ostatních gangů klesla z 29% v roce 1990 na 14% v roce 2000. (Hill 2003: 10, 14)

Další reakcí gangů byla snaha předcházet násilným konfliktům mezi s sebou, protože možné uzavření kanceláře gangu ze strany úřadů bylo pro gangy finančně nákladné. Průměrný počet konfliktů v 90. letech klesl na třetinu v porovnání s předcházející dekadou. (Hill 2010: 208)

Stížení podmínek při vykonávání činností typu minbó vedlo k větší závislosti členů gangů na obchodu s drogami a na organizovaných krádežích, což byly činnosti, kterými tradiční jakuza opovrhovala. Rovněž se začal objevovat do té doby v Japonsku prakticky neznámý fenomén ozbrojených loupeží. (Hill 2003: 14, 15)

Celkově lze říct, že se od počátku 90. let zvýšil tlak na jakuzu ze strany úřadů, veřejné mínění je vůči ní stále více nepřátelské a podmínky, za kterých v Japonsku operuje jsou restriktivnější než dříve. Na druhou stranu ale stále platí, že japonská společnost považuje za přijatelnější existenci organizovaného zločinu než existenci neorganizovaného zločinu a dává přednost organizovanému zločinu, který není zcela zatlačen do illegality, před organizovaným zločinem, který tam zatlačen je.

3. Aktivita organizovaného zločinu

V následující kapitole se pokusím popsat aktivitu japonského organizovaného zločinu, kterými získávají finance na svoji existenci, tak, jak je rozlišuje japonská policie ve své Bílé knize policie z roku 1989. (Keisacučo 1989) Toto rozlišení není v žádném případě vyčerpávající, protože s měnícím se prostředím staré způsoby získávání peněz mizí a nové se objevují.

Upustil jsem od pokusů kvantifikovat příjmy z jednotlivých aktivit i jejich relativní důležitost pro jakuzu, protože dostupná data jsou výrazně nespolehlivá a dokonce i japonská policie (neoficiálně) přiznává, že odhady, které sama vypracovala, se od skutečnosti liší řádově. Viz například odhad celkových příjmů jakuzy v roce 1989 na úrovni 1,3 bilionu jenů. Když po splasknutí ekonomické bubliny začaly na povrch vyplouvat skandály, do kterých byli zapleteni vysoce postavení členové jakuzy a částky, které měli k dispozici, bylo jasné, že předchozí policejní odhad byl nerealisticky nízký. (Hill 2010: 92-93; Kaplan 2003: 193)

3.1. Ochrana

Poskytování ochrany různým typům obchodní činnosti patří k základním aktivitám organizovaného zločinu po celém světě. Ochrana spočívá ve snižování hrozby narušení obchodní činnosti špatnými zákazníky, dodavateli, zaměstnanci, zločinci apod. V Japonsku je tradičním odvětvím, které je závislé na ochraně poskytované gangy jakuzy zábavní průmysl skládající se z restaurací, barů, nočních klubů a sexuálního průmyslu. Tento průmysl je známý jako *mizušóbai* (obchod s vodou) a poplatky za ochranu vybírané jakuzou jako *mikadžimerjó*. Mikadžimerjó je vymáháno buď přímo, pak se nazývá *jodžimbódai* (poplatek za tělesnou stráž) nebo nepřímo. Nepřímý způsob spočívá v nabízení služeb nebo výrobků zanedbatelné ceny za ceny přemrštěné. Typickým příkladem v odvětví *mizušóbai* jsou *ošibori* (zahřáté

osušky rukou) nebo *cumami* (sušenky), dále i káva, ubrousky, led. Oblíbeným trikem je rovněž prodej novoroční dekorace spočívající z několika bambusových a borovicových větviček. Mezi méně tradiční zboží patří obrazy, květiny a další dekorace do interiéru. (Kaplan 2003: 158; Hill 2010: 95)

Dalším odvětvím, které platí gangům obrovské částky za ochranu, je stavební průmysl. Protože ve stavebním průmyslu pracuje velké množství nekvalifikované pracovní síly, je náchylný ke zpožděním, rozkrádání materiálu a nehodám. Gangy, které ovládají velkou část pracovní síly ve stavebnictví, vybírají od stavebních firem poplatky, které jim zaručují hladký a bezproblémový průběh stavebních prací. Že jde o velké částky dokládají policejní statistiky, podle kterých v 90. letech získávaly gangy nejméně 2 až 3 % ze stavebních investic v celém Japonsku. Přičemž tehdejší stavební průmysl dosahoval obrátu 30 bilionů jenů. (Tabuchi 2010; Hill 2010: 97)

Platby za ochranu mají kupodivu pro plátce i určité pozitivní stránky. Gangy velmi efektivně a rychle řeší konflikty s problémovými zákazníky, chrání své zákazníky před ostatními gangy a zajišťují bezproblémové fungování businessu. Hill v této souvislosti zmiňuje názor jednoho izraelského stánkaře: „(Moji) šéfové mají vztah s jakuzou a oni (jakuza) mají vztah s policií. Je to dobrý systém a funguje dobře.“ (Hill 2010: 97)

I přes tyto určité pozitivní stránky vztahu mezi gangy a jejich oběťmi, se objevují snahy o vytlačení jakuzy z jednotlivých odvětví. Nejsilnější je tato snaha u stavebního průmyslu, který se v souvislosti s ekonomickou situací Japonska v posledním desetiletí dostává pod tlak, aby snižoval své náklady. Platby, které odvádí jakuze, se tak stávají přítěží. Od roku 2008 změnil stavební průmysl svou strategii, s níž bojoval s jakuzou a místo, aby se soustředil na vlastní gangy, přísně kontroluje samotné stavební firmy a pokutuje je za jakékoliv kontakty s gangy. Vznikají i iniciativy na místní úrovni, které hlídají konkrétní stavební projekty, jejichž dodavatelé se zavazují, že nebudou žádnou formou spolupracovat s gangy. Příkladem takové iniciativy je stavba nejvyšší věže v Japonsku, tokijská Sky Tree. (Bull 2010; Tabuchi 2010)

3.2. Drogy

Kořeny současné situace na japonském drogovém trhu sahají do 30. a 40. let, kdy japonská vláda uplatňovala dvojí politiku ve vztahu k drogám. Ve vlastním Japonsku platily tvrdé protidrogové zákony a byly důsledně vynucovány. Na obsazených územích byl naopak obchod a užívání drog aktivně podporován. Podle Společnosti národů bylo dokonce jedním z prvních aktů po založení loutkového státu Mandžukuo v roce 1932 ustanovení opiového monopolu. (Vaughn 1995) Cílem byl nejen ekonomický zisk, ale také snazší kontrola obyvatelstva závislého na drogách. Podle dobových dokumentů byl obrat největšího drogového obchodníka v Číně pod japonskou nadvládou zhruba stejně velký jako rozpočet čínské vlády v Nankingu. (Yoshida 2007) Protože byl obchod s opiem legální jakuza sloužila pouze jako ochrana drogových doupat. (Vaughn 1995)

Na japonských ostrovech byly sice drogy přísně zakázány, ale od roku 1931 bylo možné legálně koupit amfetaminy vyráběné jako lék pod názvem Hiropon. Amfetaminy byly považovány za zázračný lék, který potlačoval únavu. Proto se během války začal vyrábět masově a byl podáván vojákům na frontě i obyvatelstvu v zázemí, na něž doléhal válečný nedostatek. (Tamura 1992: 100; Hill 2010: 98; Vaughn 1995)

Po válce byly amfetaminy z válečných zásob i z obnovené výroby prodávány na černých trzích a pomáhaly obyvatelstvu překonat nedostatek potravin v prvních několika poválečných letech. Toto první období masového užívání amfetaminů je známé jako „období první epidemie“ a trvalo od roku 1945 až do roku 1955. (Tamura 1992: 101; Hill 2010: 99) Na svém vrcholu v roce 1954 bylo na amfetaminech závislých 550 tisíc (Tamura 1992: 101), podle jiných zdrojů dokonce až 2 miliony lidí. (Hill 2010: 99)

V roce 1948 byly amfetaminy poprvé oficiálně označeny jako „nebezpečné drogy“ a v roce 1951 byl přijat Zákon na kontrolu stimulantů (amfetaminů). Jeho striktní vymáhání policií a osvětová kampaň přispěly k tomu, že v roce 1957 epidemie užívání amfetaminů skončila. (Tamura 1992: 101; Hill 2010: 99)

Druhá epidemie zneužívání amfetaminů vypukla v roce 1970, svého vrcholu dosáhla v roce 1984 a na konci 80. let pomalu doznívala. (Hill 2010: 99) Na rozdíl od první epidemie byla tato pevně v režii organizovaného zločinu, který si od té doby udržuje monopol na distribuci amfetaminů v Japonsku. (Kaplan 2003: 244) Na počátku 70. let byli z vězení propouštěni šéfové gangů zatčení a odsouzení v 60. letech při policejních razířích v rámci „strategie vrcholu“. Nyní se rozhlíželi po rychlém zdroji financí, aby mohli znovuvybudovat své gangy a obchod s amfetaminy byl právě takový zdroj. Podle některých zdrojů začala epidemie při Světové výstavě v Ósace v roce 1970. Mezi dělníky, kteří pracovali na její výstavbě, místní gangy začaly distribuovat amfetaminy a dělníci si následně odvezli svou novou závislost domů. (Tamura 1992: 102-103)

Třetí epidemie zneužívání amfetaminů pak vypukla v roce 1996. (Hill 2010: 282)

Důvodem proč si jakuza tak rychle monopolizovala obchod s amfetaminy v Japonsku, je ten, že od počátku měla k dispozici organizaci potřebnou k jejich pašování a distribuci po celém Japonsku. (Tamura 1992: 103)

Další otázkou je, proč mají na japonském drogovém trhu tak dominantní postavení právě amfetaminy. Tamura zdůvodňuje popularitu amfetaminů v Japonsku těmito důvody. Za prvé gangy nechtějí distribuovat ostatní drogy, protože poptávka po nich je malá. (A malá je, protože je nikdo v Japonsku nedistribuuje ve větším množství. Jde tedy o tradiční „začarovaný kruh“.) Za druhé narkotika mají historicky špatnou pověst od doby, kdy přispěly k pádu Čínské říše v 19. století⁷. Za třetí nacionalistické důvody vedly gangy k odmítnutí narkotik spojovaných s japonskými sousedy. Za čtvrté amfetaminy se svými (dočasně) stimulujícími účinky skvěle zapadají do japonských workoholických tendencí. A nakonec na narkotika je nahlíženo jako na drogy, které umožňují snít, kdežto amfetaminy umožňují sny realizovat. (Tamura 1992: 103-104)

⁷ Viz Opiové války v letech 1839 až 1842 a 1856 až 1860.

Z ostatních drog má významnější postavení pouze marihuana, jejíž distribuce ale probíhá na neorganizované bázi lidmi, které policie označuje za vyznavače alternativního životního stylu, jako jsou například surfaři, rockoví hudebníci a umělci. (Hill 2010: 100)

Dominanci amfetaminů na japonském drogovém trhu dokresluje policejní statistiky zatčení za drogové delikty. V roce 2009 bylo zatčeno celkem 14 947 lidí za drogové delikty, z toho zatčení týkajících se amfetaminů (stimulantů) bylo 11 655, zatčení souvisejících s marihuanou bylo 2 920, s narkotickými a psychotropickými látkami (extáze, kokain, heroin apod.) 344 a s opiem 28. (Keisacuó 2010: 108)

Amfetaminy distribuované v Japonsku jsou vyráběné v zahraničí a do Japonska pašované. I pašování má pevně pod kontrolou jakuza. Spolupracuje při tom s gangy v zemích jejich výroby. Výroba se během posledních desetiletí přesouvala z jedné země do druhé, podle toho jak účinně tamní vláda proti drogám bojovala. První destinací byla Jižní Korea, odkud v 70. a na začátku 80. let pocházelo kolem 70% amfetaminů. Až s blížícími se olympijskými hrami v Soulu v roce 1988 korejská policie tvrdě zakročila a výroba se přesunula na Tchajwan. (Tamura 1992: 104) Když po nějaké době zakročily tchajwanské úřady, přesunula se výroba do pevninské Číny a do Severní Koreje. V 90. letech levný amfetamin z Číny doslova zaplavil japonský trh a odstartoval třetí epidemii zneužívání amfetaminu. Vstup Severní Koreje na trh s amfetaminy se datuje do roku 1996, kdy vypukl v zemi hladomor a vláda se zapojila do obchodu s drogami, aby získala přístup k tvrdé měně. (Kaplan 2003: 244-247) Například v roce 2002 činily amfetaminy vyrobené v Severní Koreji přibližně třetinu amfetaminu zabaveného japonskými úřady. (Perl 2007: 9)

V 90. letech se po přijetí Bótaihó v distribuci drog objevil nový trend. Jakuza se začala více otevírat vůči cizincům, které pověřuje konečnou distribucí amfetaminu mezi zákazníky. Tím se jí povedlo v souvislosti s drogovou problematikou částečně převést pozornost na cizince (většinou Íránce), kteří jsou vděčným cílem pozornosti médií i policie. Jejich

skutečný podíl na obchodu s drogami je ale velmi malý a neodpovídá pozornosti, která je jim věnována. (Friman 1996: 974; Hill 2010: 227)

3.3. Hazardní hry

Hazardní hry jsou v Japonsku tradičně nelegální a stejně tradičně jsou spojovány s jakuzou. Organizování hazardních her stálo u zrodu současné jakuzy a dokonce ji dalo i její jméno. V poválečném období byly některé typy sázení a loterií legalizovány, ale většina stále stojí mimo zákon. Jakuza se podílí na třech typech hazardu. Organizuje karetní hry, hry v kostky a ruletu (*bakuči*), nelegální sázení (*nomikói*) a je napojena na průmysl her *pačinko*. (Hill 2010: 106)

Závislost tradiční jakuzy (gangů bakuto) na hazardu jakožto zdroji příjmů využila v 60. letech policie během své strategie vrcholu, kdy zatýkala výše postavené členy gangů hlavně právě za porušení zákona o hazardu. To vedlo v 70. letech k diverzifikaci aktivit jakuzy směrem od hazardu, který má relativně menší negativní dopad na společnost, k aktivitám, které jsou pro společnost ve svých důsledcích problematictější, jako je například obchod s drogami. (Hill 2010: 106)

Organizování hazardních her jakuzou sahá od stánků z kostkami a sázkami na úrovni stovek jenů až po luxusní lety za hazardem do zahraničí. Cesty do zahraničí se staly oblíbenými od 60. letech, protože zaručovaly, že na nich nebude zasahovat policie. Luxusní zájezdy obsahovaly zdarma letenky, ubytování, bohaté pohoštění a dámskou společnost, což si jejich organizátoři vynahradili systematickým obeháním svých klientů a to i pomocí podvodů, protože si byli jisti, že si podvedený zákazník nebude stěžovat. Toto odvětví pro jakuzu dovedně rozvinul Susumu Išii, pozdější šéf syndikátu Inagawakai. (Kaplan 2003: 188; Hill 2010: 107)

Sázení na sportovní události, jako jsou koňské dostihy, cyklistické závody, závody motorových člunů nebo zápasy sumó, je sice v Japonsku legální, ale přesto existují i nelegální

sázkové kanceláře umožňující sázet na stejné závody a zápasy jako ty legální. Jejich výhodou totiž je, že neplatí desetiprocentní daň na rozdíl od svých legálních konkurentů. Nabízejí tedy sázejícím lepší kurzy, ale na druhou stranu omezují výši sázek, které je možné uzavřít. (Hill 2010: 107)

Rizikem spojeným s nelegálním sázením provozovaným gangy jakuzy je i snaha o ovlivňování výsledků zápasů. V roce 2010 zasáhl skandál tradiční japonský sport sumó, když se ukázalo, že někteří zápasníci sázeli u nelegálních sázkařů na výsledky baseballových zápasů a následně byli členy gangů vydíráni. To vedlo až ke zrušení vysílání zápasů sumó japonskou televizí a finančním ztrátám pro tento tradiční sport. (Freitas-Tamura 2010)

Pačinko, typ japonských herních automatů, je průmysl s obrovským obratem, který je sice legální, ale je přísně regulován policií. Ta může například určovat hodnotu a typ cen, které lze vyhrát. Vzhledem k tomu, že výhry jsou nepeněžní, je zvykem, že vyhranou věc lze o ve vedlejším obchodě prodat za sníženou cenu. Ta je následně odprodána zpět herně pačinko. Vzhledem k tomu, že odvětví heren pačinko je velmi pozorně regulováno policií, není možné, aby se člen gangu jakuzy podílel na provozování pačinka. Odvětví totiž také poskytuje výnosné útočiště pro penzionované policejní důstojníky, a tak je policejní dohled téměř dokonalý. (Hill 2010: 109-110)

Jedinou výjimkou, kde je jakuza v průmyslu pačinko aktivní, je Tokio a oblast Hokuriku. Důvodem této výjimky je zřejmě policejní strategie v těchto oblastech, která spočívá v tolerování zapojení gangů do výnosného odvětví až do okamžiku, kdy gangy překročí určitou hranici při svých dalších aktivitách. V tom okamžiku jim může policie ihned zasadit finančně bolestivý úder, když přeruší tento penězovod. (Hill 2010: 110)

3.4. Zprostředkování manuální pracovní síly

Zprostředkování manuální pracovní síly patří k tradičním činnostem gangů, kterým se věnují už od období Tokugawa. Tato činnost se dotýkala hlavně dvou odvětví, které byly

závislé na velkém počtu nekvalifikované pracovní síly: stavebního průmyslu a vykládky a nakládky zboží v přístavech. Když poválečná kontejnerizace odstranila potřebu velkého počtu pracovníků v přístavech, zůstalo toto zprostředkování spojeno jen se stavebnictvím.

Zprostředkovatelé, kteří na pracovním trhu najímají dělníky, jsou sami členy jakuzy nebo s jakuzou ve spojení. Své najaté dělníky dávají k dispozici velkým stavebním firmám, které samy mají jen malý počet kořenových zaměstnanců a na jednotlivé projekty si pronajímají dělníky právě od zprostředkovatelů. Mzdy nevyplácejí přímo dělníkům, ale zprostředkovatelům, kteří si následně strhávají určitý poplatek a zbytek vyplatí dělníkům. Výše strhávaných poplatků se pohybuje přibližně kolem jedné šestiny až jedné pětiny platu. (Hill 2010: 112)

Existují sice i formální burzy práce pro nekvalifikované stavební dělníky, ale ti upřednostňují zprostředkovatele, protože ti i po odečtení svých poplatků nabízejí vyšší mzdu. To je způsobeno tím, že mají možnost lépe kontrolovat kvalitu pracovní síly, kterou nabízejí. Oficiální burzy práce využívá jen kolem 20 až 30 % stavebních dělníků. (Hill 2010: 113)

Rovněž stavební firmy upřednostňují spolupráci se zprostředkovateli s kontakty na jakuzu, protože jim to zaručuje bezproblémové pracovní vztahy. (Hill 2010: 113)

3.5. Prostituce

Až do roku 1956 byla prostituce v Japonsku legální a státem regulované odvětví. Teprve po přijetí příslušného zákona se prostituce stala nelegální. Zákon, který toto odvětví upravuje, je ale přezdíván „zákon bambusové klece“ (*kagohó*), protože je plný děr. Prostituce je v něm definovaná jako „pohlavní styk s nespecifikovanou další stranou za účelem kompenzace nebo slibem kompenzace“. (Hill 2010: 114) Z toho vyplývá, že vše kromě pohlavního styku spadá mimo působnost tohoto zákona. To umožňuje existenci velmi rozsáhlého a legálního sexuálního průmyslu. Jeho postavení upravuje Zákon o veřejné morálce, podle kterého musí

mít každý podnik povolení policie. To zaručuje, že z jejich provozování jsou automaticky vyloučeni všichni členové gangů. (Hill 2010: 114)

Jediným způsobem, kterým se jakuza přizívuje na těchto podnicích, jsou platby za ochranu. Existují ovšem dvě oblasti sexuálního průmyslu, které jakuza ovládá zcela. Tou jsou prostituce na zavolání telefonem a pouliční a cizí prostituce.

Prostituce na telefon má tu výhodu, že vyžaduje jen velmi malé investice, a tak ztráty při zabavení při policejním zátahu jsou malé. Jedná se v podstatě jen o několik telefonů, řidiče, recepční a několik prostitutek. Zákazník si vybere příslušnou prostitutku z letáku, které jsou vylepeny v telefonních budkách. Následně si po telefonu dohodne čas a místo, kde se setkají.

V zájmu provozovatelů této služby je vyhnout se nechtěné pozornosti policie, a tak většinou s najímanými ženami zacházejí slušně, ty mohou kdykoliv s touto prací skončit. (Hill 2010: 115)

Zcela jiná situace panuje u zahraniční prostituce. Na konci 60. let začaly být organizovány hromadné zájezdy za sexem do zahraničí. Cílovými destinacemi byla nejprve Tchajwan, následně od roku 1972 postupně Jižní Korea, Filipíny a Thajsko. Při zájezdech i několik set sexuchtivých japonských mužů nastoupilo do letadla, které je za několik hodin vyložilo v cílové zemi, kde už pro ně byly připraveny několikadenní orgie plné sexu a alkoholu. (Dinan 2006; Kaplan 2003: 233) Jakuza se podílela na tím, že její členové doprovázeli zájezdy, získávali kontakty na místní gangy a zajišťovali svým krajanům, cokoliv si právě přáli.

Na začátku 80. let ale demonstrace, které organizovaly skupiny bojující za ženská práva a různé křesťanské spolky, zapříčinily, že japonská vláda s pomocí odborů tyto zájezdy výrazně omezila. (Kaplan 2003: 237) V tom okamžiku jakuza zúročila své kontakty, které si vytvořila v zemích jihovýchodní Asie a začala s pomocí místních gangů dovážet ženy do Japonska. (Dinan 2006; Kaplan 2003: 238)

Agenti gangů jakuzy jezdili v 80. letech do zemí jako je Thajsko nebo Filipíny, kde s pomocí místních gangů najímali ženy a dívky (často pocházející z venkova) na dobře placenou práci v Japonsku. Práce byla většinou popisována jako práce tanečnice, hostesky apod. Letenku a vízum zaplatil zprostředkovatel, ale hned po příjezdu do Japonska byl ženám zabaven pas a jejich zaměstnavatel jim oznámil, že slíbená práce není a že mu dluží peníze za letenku a vízum. Ženy byly potom přinuceny splácet fiktivní dluhy, které neustále narůstaly (díky ubytování, šatům, jídlu), prací jako prostitutky. Postavení těchto žen bylo a je velmi závislé na konkrétním zaměstnavateli, kterému jsou vydány na pospas. Japonské úřady na ně totiž hledí jako na nelegální cizince bez víza a domoci se u japonské policie pomoci je prakticky nemožné. (Dinan 2006; Kaplan 2003: 241-242)

Dnes už je tato praxe v jihovýchodní Asii všeobecně známá, a tak stále více žen předem ví jaká práce je čeká. Přesto kvůli penězům, které si mohou v Japonsku vydělat, je zájemkyň ochotných riskovat stále dost. (Kaplan 2003: 241-242; Hill 2010: 115-116)

Zahraniční prostitutky v Japonsku pracují buď na ulici nebo v klubech, kde jsou formálně zaměstnány jako hostesky. Tyto kluby jsou napojeny na gangy jakuzy přímo nebo nepřímo prostřednictvím plateb za ochranu. Ochrana se v tomto případě vztahuje nejen na problémové zákazníky, ale i na problémy s prostitutkami (např. s jejich útekem). (Hill 2010: 116)

3.6. Lichva

V Japonsku se bankovní sektor soustředí na služby obchodní klientele a důsledkem je, že segment trhu se spotřebitelskými půjčkami obsadily firmy známé jako *sarakin*. Ty poskytují půjčky bez ručení, ale s vysokými úroky. Maximální výše úroků je omezena zákonem. V roce 2000 byla snížena na 29,2% za rok a od roku 2010 pak dále na 20%. To vše ale za situace prakticky nulové inflace. Sarakin jsou firmy zcela legální a jakuza se na jejich provozu nepodílí. Sarakin ovšem udržují s jakuzou styky jako určitou formu pojištění pro případ nesplácení dluhů. (Hill 2010: 117; Economist 2008)

3.7. Minbó

Mindži kainjú bórjoku (zkráceně *minbó*) je způsob získávání prostředků, který jakuza vyvinula v 70. letech jako reakci na policejní strategii vrcholu z 60. let, která se soustředila na tradiční zdroje jakuzy jako byl hazard. *Mindži kainjú bórjoku* lze přeložit jako „násilná intervence do občanských záležitostí“.

Policie ve rozlišuje několik typů *minbó* (Keisacuó 1989):

1. Vymáhání dluhů
2. Činnosti zaměřující se na valné hromady společností
3. Incidenty související s financemi
4. Incidenty související s dlužními úpisy
5. Management bankrotů
6. Problémy související s nemovitostmi
7. Vypořádávání dopravních nehod
8. Spory o ceny zboží a jiné každodenní záležitosti
9. Ostatní občanské spory

Zasahování jakuzy do občanských záležitostí představuje problém z několika důvodů. Za prvé tato činnost spadá do oblasti, která není zákonem ošetřena. Za druhé existuje poptávka po určitých typech této činnosti, protože využívání právního systému je neefektivní. Za třetí při této činnosti existují jak ti, pro které je výhodná, tak i oběti, pro které je nevýhodná. (Hill 2010: 119)

3.7.1. Vydírání pod záminkou

Nejčastější činností, která spadá do této kategorie, je vypořádávání dopravních nehod. Vzhledem k tomu, že vypořádávání škod vzniklých při dopravní nehodě je v Japonsku velmi komplikované a časově náročné, sahají lidé často ke službám specialistů z řad jakuzy. Pojišťovny v případě, kdy čelí tlaku gangu jakuzy, přistupují k vyplácení škod mnohem

rychleji. Cena, kterou si gangy za tuto službu účtují je obvykle mezi 30 a 50 %. (Hill 2010: 119-120)

Další činností spadající do této kategorie patří vymáhání náhrad za domnělé škody. Jde například o v čistírně údajně poškozený drahý oblek šéfa gangu. (Hill 2010: 120)

3.7.2. Vymáhání dluhů

Podle japonského práva mohou vymáhat dluhy jen právníci. Vymáhání podle práva je ovšem zdlouhavé a drahé, a tak věřitelé často sahají ke službám gangů. Standardní sazba, kterou si jakuza za takové služby účtuje činí 50%. Pro věřitele s sebou nese pověření jakuzy vymáhání jeho dluhu jisté riziko v tom, že v případě nespokojenosti či když je podveden, si nemůže legálně stěžovat, protože se sám dopustil trestného činu zločinného spolčení..

Vymáhání dluhů je relativně snadná činnost, kterou provozují i méně schopní členové jakuzy. Její nevýhodou ale je vysoké riziko zatčení policií, protože jde o jasné překročení zákona. (Hill 2010: 120-121)

3.7.3. Džiage

Džiage je praxe přinucení majitelů malých sousedících pozemků své pozemky prodat, přičemž následně spojený velký pozemek má hodnotu vyšší než prostý součet hodnot původních malých pozemků. Do této činnosti spadá i vyhánění nájemníků z pozemků a budov. Podle japonských zákonů je totiž velice obtížné zbavit se nájemníků, a to i v případě, kdy vypršela platnost původní smlouvy. (Kaplan 2003: 178)

Největšího rozmachu tato činnost doznala v druhé polovině 80. let, kdy se ceny pozemků a nemovitostí během ekonomické bubliny vyšplhaly do nerealistických výšin. V té době to byl nejdůležitější zdroj příjmů pro gangy sídlící v oblasti Kantó a Kansai. (Hill 2010: 121)

Taktika, kterou jakuza používá při snaze o vystěhování nájemníků, je notoricky nevybíravá. Začíná prostou nabídkou na vyplacení nájemníka. Když odmítne, začnou se do jeho sousedství stěhovat hluční členové gangů, je mu telefonicky vyhrožováno smrtí, někdy

dochází i k únosům nájemníků a jejich napadání. Život mu znepríjemňují opakovaná vloupání a ničení jeho majetku a v případě obzvlášť zatvrzelých nájemníků dochází i k žhářství. (Kaplan 2003: 178)

Sazba, kterou si *džiageja* (specialisté na džiage z řad jakuzy) účtují za své služby, činí standardní 3% z ceny pozemku či budovy. Vzhledem k cenám na realitním trhu během ekonomické bubliny se jednalo o částky v řádech stovek tisíců dolarů za každý jednotlivý případ. (Kaplan 2003: 179; Hill 2010: 122)

Po splasknutí ekonomické bubliny na přelomu 80. a 90. let, se ceny realit propadly a výstavba nových se zastavila. Spolu s tím vyschl pro jakuzu i tento zdroj příjmů.

3.7.4. Management bankrotů

Management bankrotů (*tósan seiri*) je sofistikovaný způsob, jak získat peníze z bankrotujících firem, kterému se věnují jen ti nejschopnější členové gangů.

V Japonsku každý rok zbankrotuje překvapivě velké množství malých a středně velkých podniků v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi. Například v roce 1977 došlo v Japonsku k 18 tisícům bankrotů firem v porovnání s 800 ve Spojených státech. (Hill 2010: 123) Lze to vysvětlit skutečností, že malé firmy fungují jako tlumič otřesů na trzích pro velké firmy, které jim dávají zakázky.

V případě krachující firmy je vypořádání dluhů podle japonského práva velmi zdlouhavé a výtěžnost velmi malá. Proto věřitelé často upřednostňují levný prodej svých pohledávek specialistům z řad jakuzy (*tósan seirija*). Rovněž manažeři krachujících firem někdy dobrovolně přivedou do vedení členy jakuzy, aby je chránili před rozezlenými věřiteli. Pro úspěch *seirija* je nejdůležitější jednat rychle a skoupit, co největší balík pohledávek. To jim zajišťuje nejsilnější postavení ve vedení firmy a rovněž umožňuje fyzické obsazení majetku firmy. V okamžiku vyhlášení bankrotu se *seirija* stane hlavním věřitelem firmy, kontroluje

celý proces vypořádávání dluhů a nakonec získá jejich největší podíl. Ostatní věřitelé většinou dostanou málo nebo dokonce nic. (Hill 2010: 123)

3.7.5. Sókaija

Sókaija jsou malé skupiny kriminálků, které vydírají japonské firmy prostřednictvím jejich valných hromad. Někteří sókaija jsou přímo členy jakuzy, jiní s ní udržují blízké vztahy.

Při své činnosti využívají různé metody, včetně hrozeb odhalení firemních tajemství a skandálů (například sexuálních vztahů manažerů), rozšiřování fám a nepravd, vydáváním časopisů obviňující firmy z nepravostí, které následně musí firmy skupovat a fyzickým násilím vůči manažerům a jejich rodinám. (Szymkowiak 2002: 4; Kaplan 2003: 162-163)

Sókaija se ve větší míře objevili v 70. letech v reakci na policejní strategii vrcholu z 60. let, která se soustředila na tradiční zdroje jakuzy jako byl hazard. Na jejich činnost reagoval v roce 1982 zákon, který zakázal firmám vyplácet sókaija a zpřísnil pravidla pro účast na valných hromadách (zvýšil limit pro počet akcií, které účastník musí vlastnit). To vedlo k prudkému snížení počtů sókaija, kteří se z velké části uchýlili k jiným činnostem jako jsou předstíraná sociální hnutí a ultrapravicové strany. (Hill 2010: 126-127)

Důvody, které sókaija umožňují jejich existenci, jsou citlivost japonských manažerů na ztrátu tváře v okamžiku, kdy jsou na valné hromadě veřejně konfrontováni s nějakou nepříjemnou skutečností ať už z firemního nebo osobního života a způsob vedení valných hromad v Japonsku. V případě, že valná hromada probíhá dlouho, začnou mít investoři podezření, že firma má problémy, když nedokáže zvládnout ani svou valnou hromadu a cena jejich akcií jde okamžitě dolů. Proto jsou manažeři firem náchylní k vyplacení sókaija, aby předešli takovému scénáři. (Szymkowiak 2002: xvi; Hill 2010: 127-128)

Firmy se snaží se sókaija bojovat například tím, že ve spolupráci s policií konají své valné hromady ve stejný okamžik a tím členům sókaija fyzicky znemožňují účastnit většího množství hromad. (Matsutani 2008)

3.7.6. Falešná sociální hnutí

Falešná (nepravá) sociální hnutí (*ese dōwa*) se ve větší míře objevila v polovině 80. let jako reakce na změny v zákoně o sókaja z roku 1982. Část gangů, která byla vytlačena z podnikání v rámci sókaja, se formálně přeměnila na sociální hnutí usilující o zrovnoprávnění *burakumin* a začala vymáhat od firem příspěvky na svou činnost. Využívají při tom obecné neznalosti problematiky *burakumin* v japonské společnosti spojené s tabuizováním tohoto fenoménu. (Hill 2010: 129-131)

Typickým způsobem, kterým *ese dōwa* operují, je nabízení předplatného časopisů věnujících se problematice *burakumin* za přemrštěné ceny. Pokud firma odmítne, stane se terčem hlasité kampaně obviňující jí z nezájmu o problematiku diskriminované části populace apod. (Kaplan 2003: 133)

Vzhledem k tomu, že *burakumin* tvoří podle některých zdrojů až 70% členů jakuzy, mají její členové o této problematice nadprůměrný přehled. (Johnson 2007; Kaplan 2003: 133)

3.7.7. Falešná ultrapravicová hnutí

Falešné (nepravá) ultrapravicová hnutí (*ese ujoku*) se ve větší míře objevila v polovině 80. let jako reakce na změny v zákoně o sókaja z roku 1982. Část gangů, která byla vytlačena z podnikání v rámci sókaja, se formálně přeměnila na ultrapravicové strany a začala vymáhat od firem příspěvky na svou politickou činnost. Umně při tom využívají politických svobod garantovaných japonskou ústavou, díky čemuž je pro japonskou policii obtížné proti nim zasahovat. (Hill 2010: 132)

Typickým způsobem pro vymáhání příspěvků od firem je zaparkování obrněných automobilů (*sendenša*) s reproduktory před sídlo dotyčné firmy a hlasité vykřikování ultrapravicových požadavků. Takovéto obtěžování hlukem pokračuje hodiny i celé dny, dokud firma nezaplatí. Jednotlivé prefektury bojují s tímto fenoménem stanovováním limitů pro hlasitost vydávanou reproduktory, ale tato regulace je málo účinná. (Hill 2010: 132)

Mezi ostatními gangy jakuzy ale ese ujoku nejsou příliš populární, protože velká část členů jakuzy se rekrutuje z řad korejské menšiny a ti mají své osobní zkušenosti s diskriminací, kterou ultrapravicové skupiny propagují. Navíc obzvláště gangy z regionu Kansai považují ese ujoku za špatné obchodní partnery, kteří politikou kazí business. (Johnson 2007)

4. Závěr

Japonský organizovaný zločin představuje ve světě ojedinělý fenomén vzhledem k tom, za jakých podmínek působí. Jeho pololegální postavení v japonské společnosti s oficiálními kanceláři jednotlivých gangů, tiskovými konferencemi jeho nejvyšších bossů a s relativně kladným vztahem s veřejností, která jej vnímá jako nutné zlo, nemá v ostatních zemích obdoby. Tento stav lze vysvětlit historickým vývojem, kterým jakuza prošla a historickou preferencí japonské společnosti, která upřednostňuje organizovaný zločin před neorganizovaným zločinem a organizovaný zločin pohybující se sice na okraji společnosti ale ne za ním před organizovaným zločinem v hluboké ilegalitě, na který není vidět.

V posledních desetiletích se ovšem vztah japonské společnosti vůči jakuze začíná měnit k negativnějšímu. Důvodem je uvědomování si ceny, kterou musí společnost platit za aktivity organizovaného zločinu, například v podobě prorůstání korupce do politiky a do ekonomické sféry. Projevuje se to postupným zpřísněním zákonů a snahou jakuzy o menší viditelnost na veřejnosti. Proces zpřísnění zákonů lze vysledovat minimálně do 60. let, kdy byly přijaty zákony na ochranu svědků, zákony týkající se držení střelných zbraní a mečů a zpřísněny zákony týkající se hazardu. Postupně se rovněž zpřísnily zákony zaměřené proti obchodování s drogami (zde byly neustále zvyšovány trestní sazby) a byly přijímány zákony upravující oblasti, v kterých bylo působení jakuzy dosud tolerováno, jako například zákon proti sókaija ze začátku 80. let, který zvýšil požadovaný počet vlastněných akcií pro přístup na valnou hromadu společnosti. Nejvýznamnějším počinem ale byl první japonský zákon proti organizovanému zločinu z roku 1991 následně v průběhu 90. let zpřísnovaný. Ten poprvé zavedl definici skupin organizovaného zločinu a umožnil policii je regulovat pomocí administrativních policejních nařízení. Celý tento proces pomalu směřuje podobu japonského

organizovaného zločinu směrem k podobě, jaký má organizovaný zločin v ostatních vyspělých zemích.

5. Prameny

BULL, Brett. Yakuza groups shoved aside by Japan. *The Japan Times* [online]. Sept. 26, 2010, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/fd20100926a1.html>>.

DEVOS, George; MIZUSHIMA, Keiichi. Organization and Social Function of Japanese Gangs : Historical Development and Modern Parallels. In . *Aspects of Social Change in Modern Japan*. R. P. Dore. Princeton : Princeton University Press, 1971. s. 289 - 325.

DINAN, Kinsey. Trafficking in Women from Thailand to Japan : The Role of Organized Crime and Governmental Response. *Harvard Asia Quarterly* [online]. January 28, 2006, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://asiaquarterly.com/2006/01/28/ii-85/>>.

DOWER, John W. *Embracing Defeat : Japan in the Wake of World War II*. New York : W. W. Norton, 1999. 676 s.

The Economist [online]. May 22nd 2008 [cit. 2011-08-01]. Consumer finance in Japan: Lenders of first resort. Dostupné z WWW: <http://www.economist.com/node/11413090?story_id=11413090>.

FREYTAS-TAMURA, Kimiko de. Japan. *AFP* [online]. Jul 7, 2010, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5g8amexjBASryusDh-0GbW8X0GVeA>>.

FRIMAN, H. Richard. Gaijinhazai : Immigrants and Drugs in Contemporary Japan. *Asian Survey*. Oct., 1996, Vol. 36, No. 10, s. 964-977. Dostupný také z WWW: <<http://www.jstor.org/stable/2645628>>.

HILL, Peter. Heisei Yakuza : Burst Bubble and Bótaihó. *Social Science Japan Journal*. 2003, Vol. 6, No. 1, s. 1 - 18.

HILL, Peter. The Changing Face of the Yakuza. *Global Crime*. February 2004, Vol. 6, No. 1, s. 97 - 116. Dostupný také z WWW: <<http://www.scribd.com/doc/38273382/Changing-Face-of-the-Yakuza>>.

HILL, Peter B. E. *The Japanese Mafia : Yakuza, law, and the state*. Oxford : Oxford University Press, 2010. xi, 323 s.

Hómušó. *Hesei Gannenhan Hanzai Hakušo* [online]. c1989 [cit. 2011-08-22]. Dostupné z WWW: <<http://hakusyo1.moj.go.jp/jp/30/nfm/mokuji.html#173>>.

JOHNSON, Eric. From rackets to real estate, yakuza multifaceted. *The Japan Times* [online]. Feb. 14, 2007, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20070214i1.html>>.

KAPLAN, David E.; DUBRO, Alec. *Yakuza: Japan's criminal underworld*. Expanded ed. Berkley : University of California Press, 2003. xxii, 400 s.

KATZENSTEIN, Peter J. *Cultural Norms and National Security : Police and Military in Postwar Japan*. Ithaca : Cornell University Press, 1998. xvi, 307 s.

Keisacučo. *Keisacučo* [online]. c1989 [cit. 2011-07-26]. Heisei Gannen Keisacu Hakušo. Dostupné z WWW: <<http://www.npa.go.jp/hakusyo/h01/h01index.html>>.

Keisacučo. *Heisei 22 Nenhan Keisacu Hakušo* [online]. Tókjó : [s.n.], 2010 [cit. 2011-08-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.npa.go.jp/hakusyo/h22/index.html>>.

MARUKO, Eiko. The "Underworld" Goes Underground: Yakuza in Japanese Politics. *Harvard Asia Quarterly* [online]. 2006-01-28, n. 1, [cit. 2011-07-25]. Dostupný z WWW: <<http://asiaquarterly.com/2006/01/28/ii-86/>>.

MATSUTANI, Minoru. Holding management to account. *The Japan Times* [online]. June 24, 2008, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20080624i1.html>>.

PERL, Raphael F. *Drug Trafficking and North Korea : Issues for U.S. Policy*. [Washington] : Congressional Research Service, 2007. 16 s.

REISCHAUER, Edwin O.; CRAIG, Albert M. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2006. 476 s.

SZYMKOWIAK, Kenneth. *Sokaiya : Extortion, Protection, and the Japanese Corporation*. New York : M. E. Sharpe, 2002. xvii, 203 s.

TABUCHI, Hiroko. Japan Pushing the Mob Out of Businesses. *The New York Times* [online]. November 18, 2010, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.nytimes.com/2010/11/19/business/global/19yakuza.html?scp=5&sq=yakuza&st=cse>>.

TAMURA, Masayuki. The Yakuza and Amphetamine Abuse in Japan. In *Drugs, law, and the state*. Edited by Harold Traver, Mark S. Gaylord. New Brunswick : Transaction Publishers, 1992. s. 99-117.

VAUGHN, Michael S.; HUANG, Frank F.Y.; RAMIREZ, Christina Rose. Drug Abuse and Anti-drug Policy in Japan : Past History and Future Directions. *British Journal of Criminology*. 1995, Volume 35, Issue 4, s. 491 - 524.

WILDES, Harry Emerson. Underground Politics in Post-war Japan. *The American Political Science Review*. 1948, Vol. 42, No. 6, s. 1149 - 1162.

YOSHIDA, Reiji. Japan profited as opium dealer in wartime China : Puppet regimes, army paid: document. *The Japan Times* [online]. Aug. 30, 2007, [cit. 2011-08-22]. Dostupný z WWW: <<http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20070830f1.html>>.